

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

7/6243
GK:150

Sayı : B.13.SGB.0-12.00-00-7/610- 347
Konu : Yazılı Soru Önergesi (7/6243)

29-05-2012

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : 24.04.2012 tarih ve 62666 sayılı yazınız.

İstanbul Milletvekili Sayın Kadir Gökmen ÖĞÜT'e ait 7/6243 Esas No'lu yazılı soru önergesi Bakanlığımızca incelenmiş olup konuya ilişkin bilgiler ekte sunulmaktadır. Bilgilerinize arz ederim.

Faruk ÇELİK
Bakan

EK : 1 Yazı

İSTANBUL MİLLETVEKİLİ SAYIN KADİR GÖKMEN ÖĞÜT'E AİT 7/6243 ESAS
NO'LU YAZILI SORU ÖNERGESİNE İLİŞKİN CEVAP

İstanbul Tuzla Tersaneler Bölgesinde faaliyetini sürdüren Ada Denizcilik ve Tersane İşletmeciliği A.Ş. unvanlı işyerinde 05.04.2012 tarihinde meydana gelen iş kazası Bakanlığımız 2 iş müfettişi tarafından aynı gün incelemeye alınmış olup, halen inceleme ve rapor yazımı devam etmektedir. Söz konusu işyeri, Bakanlığımızın 2012 yılı Teftiş Programında yer alan **“Tersane İşyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Teftişi”** kapsamında teftiş programına alınmış olup, 13.02.2012 tarihinde; yüksekte düşme, elektrik ve İş Sağlığı ve Güvenliği Organizasyonunu da kapsayacak şekilde Genel Teftiş yapılarak noksan husus olarak 24 madde tespit edilmiştir.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunun “Gemi İnşa Sanayisindeki İş Güvenliği ve Çalışma Şartları Sorunlarının Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla” komisyonun kuruluşuna ilişkin 26.02.2008 tarihli ve 911 sayılı Kararı uyarınca oluşturulan Komisyonun düzenlediği raporda, “Çalışma Koşulları ve Organizasyona İlişkin Çözüm Önerileri” başlıklı 6.2 maddesinin (g) maddesinde *“Tuzla Gemi İnşa Sanayi Bölgesi’nde İş Müfettişlerinin ve Sosyal Güvenlik Kurumu Müfettişlerinin sürekli denetim yapmalarını sağlayacak bir yapı oluşturulmalıdır.”* denilmiştir. Söz konusu öneriyle ilgili olarak Tuzla Tersaneler bölgesinde her ay düzenli olarak 2 iş müfettişi görevlendirilmiştir. Halen 1 iş müfettişi burada görev yapmaktadır. İş müfettişleri, tersane işyerlerinde daha önce yapılan teftişlerde tespit edilen hususların işverenlerce giderilmesi ile ilgili karşılaştıkları sorunların çözümüne ilişkin önerilerde bulunma, işyeri ziyaretlerinde iş mevzuatı ile ilgili aksayan hususlar ortaya çıktığında gerekli müdahalelerde bulunma, iş kazası meydana gelmesi durumunda ise bu kazaları inceleme görevlerini yerine getirmektedir.

Ayrıca Sosyal Güvenlik Kurumu Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı İstanbul 1 No’lu Grup Başkanlığı tarafından 2003 yılından bu yana, Tuzla Tersaneler Bölgesinde faaliyet gösteren tersanelerde meydana gelen ve incelemesi Grup Başkanlığında görevli müfettişlerce yapılan 44 ölümlü iş kazası soruşturması yapılmıştır.

Kurum Müfettişleri tarafından, 2005 yılında 5247, 2006 yılında 6212, 2007 yılında 3755, 2008 yılında 5098, 2009 yılında 3182, 2010 yılında 2851, 2011 yılında 2414 ve 2012 yılında (Ocak ve Şubat aylarına ilişkin Grup Başkanlıklarından Rehberlik ve Teftiş Başkanlığına intikal eden veriler şuan itibarıyla dikkate alındığında) 159 adet iş kazası ve meslek hastalığı vakasının soruşturması tamamlanmıştır.

23.02.009 tarihli ve 2009/31 sayılı Genelge uyarınca maluliyet halleri ile ölümle sonuçlanan iş kazası ve meslek hastalığı soruşturmaları Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı Müfettişlerince yapılmakta olup, bunun haricinde kalan maluliyet ve ölümle sonuçlanmayan iş kazası ve meslek hastalığı olaylarının incelenmesi Sosyal Güvenlik Denetmenleri tarafından yapılmaktadır.

Ayrıca, Avrupa Birliği Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programı çerçevesinde, Avrupa Birliği Konsey Direktifleri de esas alınarak 4857 sayılı İş Kanunu uyarınca yeni yönetmelikler çıkarılmış olup, bu yeni yönetmeliklerde yer alan yaklaşımlar çerçevesinde Bakanlığımız İş Teftiş Kurulu Başkanlığı tarafından sosyal tarafların da etkin katılımı sağlanarak, sektör bazında “Projelendirilmiş Teftişler” yürütülmeye başlanılmıştır.

Bakanlığımızca, Proje Teftişleri kapsamında, 01.09.2006-31.01.2007 tarihleri arasında "Tersanelerde İş Sağlığı ve Güvenliği Teftiş Projesi" ve 12.09.2007-05.10.2007 tarihleri arasında "Tersanelerde İş Sağlığı ve Güvenliği Teftiş Projesi-2" yürütülmüş olup, 2012 yılında uygulanmak üzere "Tersane işyerlerinde iş sağlığı ve güvenliği açısından asgari düzeyin korunması (yüksekten düşme, elektrik ve İSG organizasyonu)" konulu teftiş programı uygulamaya konulmuş ve teftişler devam etmektedir.

Projelendirmiş teftişler yapılmakla beraber, Tuzla tersaneler bölgesi kurulduğundan bugüne kadar iş sağlığı ve güvenliği yönünden rutin denetimler yapılmaktadır. Ancak bu bölgede iş kazalarının artması sonucu kazaların önlenmesi amaçlı Bakanlığımız tarafından bir dizi önlem hayata geçirilmiştir. Bu önlemlerin ilk aşaması olarak 25 Şubat 2008 tarihinde Bakanlığımız, Gemi İnşa Sanayicileri Birliği (GİSBİR) ile DOK-Gemi İş Sendikası arasında "Tersanelerde İş Sağlığı ve Güvenliğinin Geliştirilmesi İşbirliği Protokolü" düzenlenmiştir. Protokol 2 yıllık bir süreyi kapsamıştır. Bu kapsamda işyerlerinde önleme politikalarının geliştirilmesi, iş sağlığı ve güvenliği kültürünün oluşturulması, kalıcı ve sistematik iyileşme sağlanması, ilgili taraflara rehberlik edilmesi, iş sağlığı ve güvenliği yönünden yeni yaklaşımın etkin kılınması amacıyla işyerlerinde ortam ölçüm ve analizleri, İSG araştırmaları, CE belgeli kişisel koruyucu donanımlarının kullanımının izlenmesi ve yaygınlaştırılması, İSG eğitimleri yapılması planlanmıştır. Bu çerçevede başta işveren, işveren vekili olmak üzere mühendisler, formenler, ustalar ve işçiler ile bölgede çalışan tüm taraflara iş sağlığı ve güvenliği eğitimleri düzenlenerek yaklaşık 17.000 çalışana eğitim verilmiştir.

İş sağlığı ve güvenliği yönünden 2008 yılının başından bu yana 611 denetim yapılmıştır. Bu denetimler sonucu 39 işyerine durdurma-kapatma uygulanırken noksan hususları gidermeyen işyerlerine de toplam 104.626 TL. idari para cezası verilmiş olup, 2012 yılında uygulamaya konan "Tersane İşyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Teftişi" adlı programlı denetimler devam etmektedir.

Ancak iş sağlığı ve güvenliği önlemlerinin etkin bir şekilde alınması ve sürekli geliştirilmesi sadece teftiş hizmetleri ile değil işveren, işçi ve ilgili tüm tarafların iş sağlığı ve güvenliği konusuna öncelik vererek, önleyici yaklaşımı esas alan, çalışanların katılımını hedefleyen bir çizgide yerine getirmesi ile mümkündür.

Bunun yanı sıra tersanelerde yapılan işlerin tamamına yakını ağır ve tehlikeli işler olması sebebiyle, 26.05.2008 tarihinde yayımlanarak yürürlüğe giren 5763 sayılı Yasa ile 4857 sayılı İş Kanununun 85'inci maddesinde değişiklik yapılmış ve ağır ve tehlikeli işlerde çalışacakların mesleki eğitim almadan çalıştırılmaları yasaklanmış ve buna uymayan işverenlere idari para cezası uygulaması getirilmiştir.

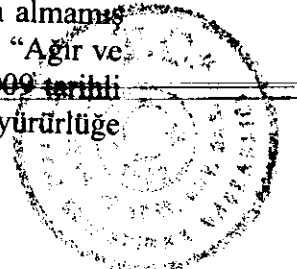
Milli Eğitim Bakanlığı ile 06.01.2009 tarihinde bir protokol imzalanmıştır.

Bakanlık olarak tersanelerde meydana gelen iş kazaları ve ölümlerin önlenmesi amacıyla yukarıda belirtilen eğitim, bilinçlendirme ve saha çalışmaları yanında kalıcı çözümler getirilmesi amacıyla mevzuatla ilgili de bir çok çalışma gerçekleştirilmiştir.

Bu kapsamda, 26.05.2008 tarih ve 26887 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 5763 sayılı "İş Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun" ile konuyla ilgili yeni düzenlemeler yapılmıştır.

Yayınlanan Kanunun alt düzenleme çalışmaları kapsamında alt işverenlik ilişkisinin kurulması, bildiri ve tescili hakkında yönetmelik; 27.09.2008 tarihli ve 27010 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır. Bu kapsamda tersanelerdeki taşeron uygulamasındaki aksaklıklar da göz önünde bulundurularak asıl işveren-alt işveren ilişkileri düzenlenmiş ve disipline edilmeye çalışılmıştır.

Ayrıca Kanunun 5'inci maddesine yapılan ekleme gereğince mesleki eğitim almayan işçilerin ağır ve tehlikeli işlerde çalıştırılmayacağı belirtilmekte olup, bu kapsamda "Ağır ve Tehlikeli İşlerde Çalıştırılacak İşçilerin Mesleki Eğitimlerine Dair Tebliğ" 31.05.2009 tarihli ve 27244 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak, 01.01.2009 tarihinden itibaren yürürlüğe

girmiş ve ağır ve tehlikeli işler kapsamındaki sektör çalışanlarına mesleki eğitim alma zorunluluğu getirilmiştir. Ayrıca 4857 sayılı İş Kanununun 85'inci maddesine göre çalıştığı işle ilgili mesleki eğitim almamış işçilerin ağır ve tehlikeli işlerde çalıştırılmayacağı hüküm altına alınmıştır.

Ayrıca 89/391/EEC sayılı çerçeve direktife karşılık gelen İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliğinin Danıştay tarafından iptali sonrasında, anılan direktif ile ILO'nun 155 ve 161 sayılı sözleşmelerinin gereklerini tam olarak karşılayacak bir yasal yapının oluşturulabilmesi için İSG Kanun taslağının hazırlanmasına yönelik çalışmalar 2005 yılında başlatılmıştır. Tüm çalışanları kapsayacak şekilde tasarlanan taslak Türkiye Büyük Millet Meclisi komisyon çalışmaları devam etmektedir.

Söz konusu Kanun Tasarısı Taslağı ile getirilecek yeni düzenlemelerden bazıları; çalışan tanımının getirilmesi, çalışma ortamı ile ilgili faktörlerin etkilerini kapsayan genel bir önleme politikasının geliştirilmesi, İSG ile ilgili hizmetlerin işyerinde bu görevleri yürütebilecek personel bulunmaması halinde, dışarıdan, aynı nitelikteki yeterlik belgesi olan uzman kişi veya kuruluşlardan hizmet alınabileceği şeklinde sıralanabilir.

Söz konusu kanun tasarısı ile işyerlerindeki çalışma şartlarının çalışanlar üzerindeki sağlık ve güvenlikle ilgili olumsuz etkilerini en aza indirecek şekilde işyerinin tasarımı, iş ekipmanları, çalışma şekli ve üretim metotlarının seçimi gibi hususlara özen gösterilerek işin çalışanlara uyumlu hale getirilmesi, teknik gelişmelere uyum sağlanması, tehlikeli olanların, tehlikesiz veya daha az tehlikeli olanlarla değiştirilmesi, teknolojinin, iş organizasyonunun, çalışma şartlarının, sosyal ilişkilerin ve çalışma ortamı ile ilgili diğer faktörlerin etkilerini kapsayan genel bir önleme politikasının geliştirilmesi, toplu korunma önlemlerine, kişisel korunma önlemlerine göre öncelik verilmesi, çalışanlara uygun talimatların verilmesi gibi genel prensipleri esas alan çalışanlar açısından son derece faydalı olacak bir yasal alt yapının oluşturulması hedeflenmektedir.

2002-2011 yılları arasında Kurum kayıtlarına giren ve işlemi tamamlanan iş kazaları ve iş kazaları sonucu ölüm vaka sayılarını gösterir tablo aşağıda gösterilmektedir.

YILLAR	İŞ KAZASI SAYISI (*)	İŞ KAZASI SONUCU ÖLEN KİŞİ SAYISI
2002	72.344	872
2003	76.668	810
2004	83.830	841
2005	73.923	1.072
2006	79.027	1.592
2007	80.602	1.043
2008	72.963	865
2009	64.316	1.171
2010	62.903	1.444
2011(**)	69.227	1.094

(**) 2011 yılı iş kazalarına ilişkin rakamlar kesinleşmemiş rakamlardır. Kurum kayıtlarına geçen ve işlemi tamamlanan vakalardır.

Sosyal Güvenlik Kurumuna intikal eden gerek ölümle sonuçlanan gerekse yaralanmalı tüm iş kazalarının sebepleri incelenmekte, işverenlerin ve sigortalıların (kazalının) iş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uygun olarak hareket edip etmedikleri ile üçüncü kişilerin kazanın meydana gelmesinde sorumluluklarının bulunup bulunmadığı soruşturulmaktadır.

Ülkemizde iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili verilere ulaşabildiğimiz tek kaynak Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) istatistikleridir. Bu kapsamda yayınlanan son İstatistik Yıllığı 2010 yılına ait olup 2002-2010 yılları arasında iş kazası ile ilgili veriler Tablo 1’de verilmektedir.

YILLAR	İŞYERİ SAYISI	İŞÇİ SAYISI	İŞ KAZASI SAYISI	İŞ KAZASI SONUCU ÖLÜM SAYISI	İŞ KAZASI VE MESL. HAST. SONUCU KAYBEDİLEN İŞGÜNÜ SAYISI	İŞ KAZASI SONUCU SÜREKLİ İŞ GÖR. (SAKATLIK)
2002	727.409	5.223.283	72.344	872	1.831.252	1820
2003	777.177	5.615.238	76.668	810	2.111.432	1451
2004	850.928	6.181.251	83.830	841	2.042.986	1421
2005	944.984	6.918.605	73.923	1072	1.797.917	1374
2006	1.036.328	7.818.642	79.027	1592	1.905.235	1953
2007	1.116.638	8.505.390	80.602	1043	1.942.573	1550
2008	1.170.248	8.802.989	72.963	865	1.865.115	1452
2009	1.216.308	9.030.202	64.316	1171	1.589.116	1668
2010	1.325.749	10.030.810	62.903	1444	1.516.024	1976

Tablo 1: 2002– 2010 Yılı Sosyal Güvenlik Kurumu İstatistikler

